



ԼՈՒՍԱՄԻՈՐԻՉ

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՏԱՆ ՄԷՋ

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

Է. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 6, Մայիս 2024

ՆՊԱՏԱԿԱՍԼԱՑ ԾԱՆԱԴԱՐԿԸ...



«Օրհնեցէք, որ ձեր զաւակները անարատ ու անեղծ պահեն Քրիստոնէական հաւատքը եւ մեր հայրերու ասանդութիւնները: Սիրեն հայ եկեղեցին եւ երբեք չբաժնուին Ս. Թաղէտիս եւ Ս. Լուսաւորիչ Շօր հօտէն ու փարախէն: Օրհնեցէք, որ անոնք Աւետարանը գրկեն ու սորվին Անոր սիրոյ դասը՝ Սիրելի եղբօրը, ընկերոջը եւ ըլլալ մարդասէր»:

Իսրիմեան Հայրիկ այսպիսի օրհնութեան կտակ կ'աւանդէ իր «Թռռներուն» եւ կ'ուզէ որ մենք եւս մեր կարգին նոյնպիսի օրհնութեան կտակ ժառանգենք մեր գալիք սերունդներուն:

Այո, պարտաւոր ենք մեր զաւակներն ու թոռները այս ձեռով օրհնել եւ այսպիսի կտակով հարստացնել: Ի վերջոյ, որպէս ծնողներ եւ անհատներ, եւ որպէս քրիստոնէաներ տնտեսներ ենք: Մեր ուժերու սահմաններուն մէջ պարտաւորութիւնը ունինք կերտելու գալիք սերունդներու ճակատագիրը:

Ծիշոյ է, որ մենք այսօր կ'այրիւնք աշխարհի մը մէջ, որ մայրնոյ յառաջընթացի մէջ է եւ արագ փոփոխուող ու զարգացող: Մեր սուրբ պարտականութիւնն է սերունդներուն առողջ դաստիարակութիւն ջանքել եւ ճիշդ ճանապարհով ուղղորդել զանոնք: Բաւարար չէ զանոնք օրհնել եւ օժտել միայն նիւթական հնարարութիւններով, այլ մանաւանդ հետամուտ ըլլալ, որ անոնք գիտելիքներով եւ իմաստութեամբ հարստանան: Ամենամեծ պարգեւը պէտք է շնորհել անոնց՝ կրթութեան եւ դաստարակութեան: Այո՛ կրթութեան եւ դաստարակութեան մէջ է մարդկային մտքի հսկայական զանծերը բացայայտելու բանալին: Այո, պէտք է կրթել զանոնք, որ սորվին սիրել, ընդունիլ անսահման հնարարութիւնները, որոնք կու գան գիտելիքներով հարստանալու մեր ծարաւէն: Արդարեւ պէտք է սերմանել անոնց մէջ հետաքրքրութիւնը որ սահմաններ չի ճանչնար, հասկացողութեան բացը, որ կը մղէ զանոնք ուսումնասիրելու շրջապատող աշխարհը:

Հետեւաբար ուղղորդել զանոնք սիրելու գիտութիւնը, հիանալու տիեզերքի հրաշքներով, եւ փնտռելու ճշմարտութիւնը, որոնք թաքնուած են երբեմն մակերեսին տակը: Մէկ խօսքով օգտագործել գիտութեան պարգեւած հնարարութիւնները մարդկային կեանքի առաւել բարելաման համար:

Սիրելի դպրոցը որպէս ուսման սրբավայր, ուր մտքերը կը կաղապարուին, երազանքները կը սկսին թռիչք առնել: Ծիշոյ է, պէտք է ստեղծել այնպիսի միջավայր, ուր իւրաքանչիւր երեխայ ինքզինք զգայ գնահատուած: Աջակցութիւն եւ ուժ ներարկել իր ողջ ներուժը օգտագործելու համար՝ յանուն յառաջդիմութեան, յանուն անընդհատ զարգացող եւ փոփոխուող աշխարհին: Այո՛ փոփոխութեան մէջ վախճալիք բան չկայ, միայն պէտք է ընդունիլ եւ յարմարիլ, տոկալ եւ ըլլալ լայնախոհ ու պատրաստ առաւել քաջութեամբ եւ վճռակամութեամբ դիմակայելու բոլոր տեսակի մարտաբարձութիւնները:

Մէկ խօսքով նպատակասլաց ըլլալ, որովհետեւ մենք այսպիսի դաստիարակութեամբ՝ աւելի պայծառ ապագայ կ'ապահովենք ոչ միայն անոնց, այլեւ ողջ մարդկութեան համար: Միայն մեր հայեացքը դարձնենք դէպի մեր հայրերը եւ յենք ու հետեւինք անոնց կտակած ճանապարհին: Մեանք մեր քրիստոնէական ճշմարիտ հաւատքին մէջ ամուր եւ մեր հայրերու իմաստութեամբ վառած այդ բոցը առկայծ պահենք մեր ժողովուրդի զաւակներու սրտերուն մէջ, լուսաւորելով մեր ուղին դարերու ընդմեջէն:

Մեր հայրերը իրենց հաւատարիմ նուիրումով եւ անասանութեամբ մեզի շնորհած են Աստուածային ժառանգութիւն, որ կը գերազանցէ ժամանակն ու տարածութիւնը: Այո՛ հաւատքի, ճշմարիտ հաւատքի ժառանգութիւնն է, որ ասանդութեան թելերով հիւսուած է եւ կուտայ յոյսը, կը դառնայ լոյսի փարոս, որ կ'առաջնորդէ մեզ կեանքի փորձութիւններուն եւ նեղութիւններուն ընդմէջէն:

Այսօր մենք, որպէս այդ սուրբ օրհնութեան պահպանները, մեր պարտքն է մեծագոյն ջանասիրութեամբ խնամել եւ պաշտպանել: Մանաւանդ ապահովել, որ ան մնայ անբեժ ու անարատ՝ նոյնիսկ այսօրուան արագ փոփոխուող հովերէն եւ կամ արդիականութեան հրապոյրէն ազդուած: Պահպանելով այս յանձնարարական զանծերը՝ մենք մեր երեխաներուն աւելին կը հաղորդենք քան պարզ ծեսերն ու սովորութիւնները: Անոնց կու տանք խոր իմաստութիւն եւ ուժ, որ անհրաժեշտ է կեանքի ճանապարհը ակնածանքով ու նպատակասլաց ընթացքով համար: Անոնց մէջ կը սերմանենք պատկանելիութեան գիտակցութիւնն ու կապուածութիւնը աւելի գերիմեր արժէքներու, որոնցմով կ'ապահովուի առողջ գոյութիւնը վաղուան սերունդներուն:

Հետեւաբար բաց մտքով եւ սրտով ընդունինք մեր սուրբ հայրերու ուսուցումը՝ եւ փորձենք հասկնալ անոնց պատգամը մեր ժամանակակից աշխարհի համատեքստին մէջ եւ ձգտինք կիրարկել անոնց անժամկետ իմաստութիւնը մեր ժամանակի մարտահրաւերներուն դիմաց:

Այս վեհ ճանապարհորդութեան ընթացքին պէտք է բան յիշենք, որ մեր կրած բոցը միայն մերը չէ, անհկա մեր նախնիկներու կողմէ մեզի փոխանցուած պարգեւ է եւ մեր սուրբ պարտքն է անմացորդ եւ անխոնջ փոխանցել մեր գալիք սերունդներուն:

Եկէ՛ք խոստանանք այսպէս վառ պահել այդ կրակը մեր երեխաներուն սրտերուն մէջ եւ անոնց օրինակով ուսուցանենք նուիրածութեան իրական իմաստը եւ զոհողութեան ու ասանդութեան իրական գեղեցկութիւնը, բայց մանաւանդ քրիստոնէական հաւատքի հրաշագործ ուժը: Անով է, որ մենք կ'երաշխարհենք մեր ազգային ճշմարիտ ինքնութեան պահպանումը, հաւատքի ամրապնդումը եւ ասանդութեան բոցը, որ պիտի շարունակէ լուսաւորել արդարութեան, խաղաղութեան եւ ճշմարտութեան ՆՊԱՏԱԿԱՍԼԱՑ ԾԱՆԱԴԱՐԿԸ-ը ուղին գալիք սերունդներուն համար:

ԲԱՐԳԵՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ԻՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

«Ով որ իմ այս խօսքերս կը լսէ եւ կը գործադրէ զանոնք, պիտի նմանի այն իմաստուն մարդուն, որ իր տունը ժայռի վրայ կը շինէ» (Մկ 7.24):

Մեր Տէրը այսպէս նկարագրեց իմաստուն մարդուն դերակատարութիւնը մարդկային ընկերութեան մէջ: Առաջին հերթին լսել պատուիրեց, ապա իր խօսքերը գործադրել թելադրեց երկրի վրայ, որպէսզի մարդը դարձնէ շարունակ փնտռած իմաստութեան հասնի եւ գայն կենդանի ներկայութիւն դարձնէ իր կեանքին մէջ:

Մեր Տիրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի պատուիրանները լսողները բազմաթիւ եղան, բայց կեանքի թարգմանողները քիչ: Անոնք՝ որոնք լսեցին ու գործադրեցին յետագային կոչուեցան Տիրոջ այգին մշակող հաւատարիմներ, Աստուծոյ որդեգիր զաւակներ, Տիրոջ գործակիցներ, մէկ խօսքով՝ առաքեալներ: Քրիստոս զանազան խաւերէ հաւաքած իր առաքեալներուն ցոյց տուաւ այն իմաստութիւնը, զոր Սողոմոն մէկ նախադասութեամբ պարգած էր. «Սկիզբ իմաստութեան երկիւղ Տեսնո՛ւ» (Առ 1.7), այսինքն՝ իմաստութեան սկիզբը Տիրոջ նկատմամբ մեր ունեցած երկիւղն է: Երկիւղ մը, որ վախ չէ, այլ՝ ամբողջական հաւատարմութիւն, հնազանդութիւն, նուիրում եւ սէր:

Պահ մը եթէ նկատի ունենանք 2000 տարի առաջ տեղի ունեցած այդ հսկայ բախումը՝ աշխարհիկ եւ երկնային իմաստութեանց միջեւ, կը տեսնենք, թէ սուրբ առաքեալները իրենց կեանքին գնով վճարական որոշում մը առին, այդ որոշումը իրենց հաւատքն էր, իրենց շնորհուած երկնային իմաստութիւնն էր, որ պիտի փոխանցուէր ժողովուրդներուն եւ ժողովուրդներէն սերունդներու ու պիտի հասնէր մինչեւ մեր օրերը: Առաքեալները աշխարհէն էին, սակայն իրենց ականջները աշխարհին փակեցին, անոնք այս աշխարհին մէջ գործեցին, սակայն ոչ սովորական հասկացողութեամբ, այլ՝ առաքելութեամբ, այսինքն՝ սուրբ նպատակի ծառայելով:

Այսօր, որքան կարիքը ունինք Քրիստոսի կոչը լսելու եւ հետեւելու այդ կոչին: Մեր ապրած դարաշրջանի մարտահրաւերները, կեանքի խճողաճութիւնը, դժբախտաբար երբեմն կը բթացնեն մեր աօրտայ կեանքը եւ կը փորձեն մարել Քրիստոսի կոչը: Այսօրուան պայմանները երբեք թոյլ չեն տար, որ մարդը յստակ կերպով լսէ Տիրոջ ձայնը: Սակայն մեր պարտականութիւնն է կեղծոնանալ եւ օրուան նշանները թարգմանել Աստուածաշունչի լոյսին տակ: Աստուծոյ շունչով գրուած այս մատենանը մեր հոգեւոր լարանն է:

Որպէս Քրիստոնէաներ կը փափաքինք Տիրոջ ձայնը լսել: Կը փափաքինք Տիրոջ ներկայութիւնը զգալ մեր ներսիդին: Կը փափաքինք մեր ձեռնարկած գործին մէջ յաջողութիւն ձեռք ձգել: Եթէ այս բոլորը կը փափաքինք, ուրեմն միշտ պիտի փորձենք մեր կեանքը ուղղել Աստուածաշունչի արժէքներով: Ինչպէս կարելի է Աստուածաշունչի արժէքները ապրիլ:

Մենք Աստուածաշունչին արժէքները կ'ապրինք, երբ մեր աօրտայ կեանքի ընթացք կը դարձնենք զանոնք եւ ոչ թէ դէպքերու եւ պատահարներու ատեն միայն կը յիշենք Տիրոջ խօսքերը: Մենք Աստուածաշունչը կ'ապրինք, երբ իւրացնենք Քրիստոսի ապրելակերպը, այսինքն հեզութեամբ, խոնարհութեամբ, անկեղծ վերաբերմունք ունենալով, սակայն միշտ խորագէտ ըլլալով՝ այս բոլորը իր մէջ բովանդակող իմաստութեամբ:

Իմաստութեամբ ապրող անձը չի հպարտանար, չի գոռոզանար, այլ՝ համեստութեամբ կ'ընդունի թէ գովասանքը եւ թէ պարսաւանքը: Իմաստուն անձը իր եսը կը ճզվէ եւ անանձնական շահերով կը մոտենայ իր նմանին: Իմաստուն անձը շարականագիրին բառերով կ'ըլլայ անծիւղ նուիրումով նաեւ մեր գործերը նուիրական կը դառնան: Ահաւասիկ այսպիսին է ան, որ իր տունը կը շինէ Քրիստոսի խօսքերուն եւ իր հաւատքին վրայ:

Հայր Յակոբ

ՈՍԿԵՂԵՆ ՀԱՄԱՐ

«Կը սիրեմ քեզ, Տէ՛ր՝ զօրութիւնս. Տէ՛ր, իմ վէ՛մս, ամրութիւնս ու փրկիչս: Աստուածս իմ պարիսպս է, ես. Անոր կ'ապաւինիմ: Իմ վահանս է ան, փրկութեանս զօրութիւնը, եւ իմ բարձր աշտարակս» (Սաղմոս 18.1-2):

“How I love you, LORD! You are my defender. The LORD is my protector; he is my strong fortress. My God is my protection, and with Him I am safe. He protects me like a shield; He defends me and keeps me safe.” (Psalms 18:1-2)





ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՐԸ ԿԸ ԽՕՍԻՆ

ՄԻՐՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԱՆԱՐԱՏՈՒԹԻՒՆԸ
(ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆԸ)
(ԲԱԺԻՆ Բ.)

«Այս քարոզը մանրամասնորեն կը սորվեցնէ, թէ սրբութեամբ, անարարութեամբ եւ մաքրութեամբ հոգին ինչպէս պէտք է ձգտի դէպի իր Տէրը, այսինքն՝ դէպի աշխարհի փրկիչը՝ Յիսուս Քրիստոս: Քարոզը նաեւ յարութեան արեւն մարմիններու պարզած վիճակին, չարին, ազգայ կամքին եւ մարդկային բնութեան ու պայտիսին մասին կարգ մը շինիչ խօսքեր կը բովանդակէ»:

Սրբի մաքրութիւնը եւ ուրիշը չդպրելը

8.- Այդ պատճառով ալ քրիստոնէաները յարատեւ պէտք է աշխատին եւ երբեք մէկը չդատեն, ոչ ճամբու վրայ շնացող կինը եւ ոչ ալ իրենց մեղքերով ծանօթ կամ յայտնի յանցարարները, այլ բոլոր մարդոց պարզութեամբ եւ մաքրութեամբ աչքով նային, մինչեւ որ ատիկա հաստատ օրէնքի եւ իրենց բնութեան մաս կազմէ, այսինքն՝ ոչ որ արհամարհէ, ոչ մէկը դատէ եւ մարդոց միջեւ զանազանութիւն չդնէ: Եթէ միակնի մէկը տեսար, սրտիդ մէջ մի՛ բաժնուիր, այլ անոր նայէ այնպէս՝ իբրեւ թէ երկու աչք ունի. կարդին նայէ՛ իբրեւ ուղիղ քալող եւ անդամալոյծին՝ իբրեւ կատարեալ:

Այս է սրտի մաքրութիւնը: Երբ մեղաւոր մը կամ հիւանդ մը տեսնես, պէտք է կարեկցիս եւ զգաս անոր ապրած վիճակը եւ գթասրտութեամբ մօտենաս անոր: Երբեմն կ'ըլլայ նաեւ, որ սուրբերը բարձր տեղեր նստած, այսինքն՝ հոգեպէս բարձրագոյն աստիճաններ տուածա՞ծ՝ կը դիտեն աշխարհի կորուստն ու խաբէութիւնը: Ներքին մարդուն համաձայն՝ անոնք Աստուծոյ հետ կը խօսին եւ աշխարհին համար կ'արժօնեն, իսկ արտաքին մարդուն համաձայն ալ կ'երեւին մարդոց, որպէս երկրի վրայ պատահածներուն մասին խոկացողներ:

9.- Աշխարհի մարդիկը, բոլորն ալ, ազդեցութեան տակն են մէկ եւ միակ չար հոգիին, որ զիրենք երկրաւոր եւ անցողակի երեւոյթներու հետաքրքրութեամբ կը գրաւէ ու կը իրապարտէ. մինչ քրիստոնէաները մէկ նպատակ, միտք եւ մտահոգութիւն ունին: Անոնք Աստուծոյ Հոգիին հետ միացած՝ անոր հաղորդակից են եւ հակառակորդը իրենց ուղեւորուն տակ կը ճզմեն: Գրուած է. «Վերջին թշնամին որ պիտի բնաջնջուի՝ ահը պիտի ըլլայ» (Ա. Կր 15.26): Իրենց անձերը մաքրութեամբ պահողները կը տիրեն ամէն ինչի վրայ: Իսկ հաւատքի մէջ տկարացածները, թուլացածները եւ մեղաւորները ամէն ինչի ծառայ են. կրակը կ'այրէ զանոնք, սուրը կը սպառէ եւ ի վերջոյ Սատանան կը տիրէ անոնց վրայ:

Մարմիններու յարութիւնը

8.- Հարցում.- Յարութեան ժամանակ արդեօք մարմինն բոլոր անդամները յարութիւն պիտի առնեն:

Պատասխան.- Աստուծոյ համար ամէն ինչ դիրին է եւ ինքն է, որ խոստացաւ յարութիւն տալ, թէեւ ատիկա անկարելի կը թուի ըլլալ տկար մարդուն համար: Որովհետեւ, ինչպէս Աստուած երկրի հողէն առնելով հանդերձ մարդուն բնութիւնը, զայն ամբողջութեամբ տարբեր ստեղծեց, քան երկիրը. անոր զանազան անդամներ տուաւ եւ ուրիշ բազմաթիւ տարրեր, ինչպէս՝ մազ, մորթ, ոսկոր, ջիղեր: Եւ կամ՝ ինչպէս որ ասեղը, եթէ կրակը ձգուի, գոյնը կը փոխուի եւ կրակ կը դառնայ, սակայն ան իր երկաթի բնութիւնը չի կորսնցնէր, այլ նոյնը կը մնայ, այդպէս ալ պիտի ըլլայ յարութեան ժամանակ: Մարմինն բոլոր անդամները յարութիւն պիտի առնեն. նոյնիսկ մագի թել մը պիտի չկորսուի, ինչպէս որ գրուած է (տեսն Ղկ 21.8), եւ բոլոր անդամները լոյսի պէս պիտի ըլլան, պիտի ողողուին լոյսի եւ կրակի մէջ եւ ճշմարտապէս փոխուին: Սակայն ոչ կը քայքայուի, ոչ ամբողջապէս կրակի կը վերածուի եւ ոչ ալ իր բնական կազմաւորը լիովին կը կորսնցնէ, ինչպէս ոմանք կ'ըսեն: Այլ Պետրոսը Պետրոս կը մնայ, Պողոսը՝ Պողոս եւ Փիլիպպոսը՝ Փիլիպպոս: Իւրաքանչիւրը իր սեփական բնութիւնն ու նկարագիրը կը պահէ, սակայն Սուրբ Հոգիով կը լեցուի: Բայց եթէ ըսես, որ բնութիւնը կը քայքայուի եւ կ'ոչնչանայ, ապա ոչ Պետրոսը կը մնայ, ոչ Պողոսը եւ ոչ ալ ոեւէ մէկը: Ոչ դժոխք գաղտնիները կը զգան իրենց տանջանքը եւ ոչ ալ արքայութիւն մտնողները կ'ապրին կամ կը զգան ուրախութիւնն ու երջանկութիւնը:

ՀՈԳԵՒՈՐ ՔԱՐՈՉՆԵՐ
ՄԵՃՆ ՍՈՒՐԵ ՄԱԿԱՐ
(Հայացուց՝ Մակար Արք. Աշգարեան)
(Շարունակելի 3)

ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍ

Հայ Եկեղեցոյ իրաշազարդ տօներէն մին կը նկատուի Հոգեգալուստի տօնը, որ միեւնոյն ժամանակ ծանօթ մեզ Պենտեկոստէ անունով: Պենտեկոստէ Երբայեղէն «խակխամիշիմ» բառին թարգմանութիւնն է, որ կը նշանակէ տօն յինանց:

Աստուածաշունչին մէջ յաճախակի առիթներով ու զանազան կերպերով կը տեսնենք Սուրբ Հոգոյ յայտնութիւնը, օրինակ, նախքան աշխարհի ստեղծագործութիւնը մեզ կը ներկայացուի, որպէս շրջող Աստուծոյ շունչը տիեզերքի պարապութեան մէջ, այլ տեղ, ամպերու, ջրերու, հովերու, ծառերու եւ անկէզ մոռենիի ընդմէջէն, որպէս խօսող ձայն: Քրիստոսի մկրտութեան ժամանակ, անոր Աստուածութիւնը, որպէս վկայութիւն մեզի կը յայտնուի աղանձի կերպարանքով, իսկ այսօր, Քրիստոսի համբարձումէն տարբ օրեր ետք, վերնատան մէջ, աղօթող աշակերտներուն կը յայտնուի՝ կրակէ լեզուներու տեսքով, ու այդպիսով ալ կը կատարուի Յովհաննէս Մկրտիչի խօսքը, որ կ'ըսէ. «Ես ձեզ ջրով կը մկրտեմ, բայց պիտի գայ մէկը, որ ինձմէ առաջ է, Ան ձեզ կրակով եւ Սուրբ Հոգիով պիտի մկրտէ» (Ղկ 3.16):

Այնպէս ինչպէս կրակը՝ զոյգ, բիւրեղացուցիչ յատկութիւն մը ունի ինքն իր մէջ, այնպէս ալ Սուրբ Հոգոյ կրակը մեղքի եւ ապականութեան ամէն տեսակի աղտ կ'այրէ, կը մաքրէ, կը բիւրեղացնէ ու աստուածային շնորհներով, պարգեւներով կը զարդարէ, մաքրելով մեր սիրտն ու հոգին եւ զանոնք Աստուծոյ բնակավայր կը դարձնէ:

Սիրելի ընթերցող, Սուրբ Հոգին բոլոր բարիքներու պարգեւիչն է, իմաստութեան աղբիւր է: Սուրբ Հոգիով առաջնորդուող անձի մը կեանքը պտղաբեր կ'ըլլայ՝ առաքինի գործերով, որ ոչ միայն երկրի վրայ կ'երջանկացնէ հաւատացեալը, այլեւ երկինքի արքայութեան կ'արժանացնէ:

Թող որ Աստուծոյ նոյն այդ Հոգին, որ աշակերտները ամբողջովին կերպարանափոխեց, այսօր մեզ եւս այլակերպէ, կերպարանափոխէ մեր մէջ բնակելով, որպէսզի դառնանք Աստուծոյ ընտրեալ ու սիրելի զաւակներ, Իր շնորհներով զարդարուինք, եւ Իր իմաստութեամբ ու գիտութեամբ լեցուինք: Միայն Աստուծոյ Սուրբ Հոգին է, որ կը մխիթարէ ու կը զօրացնէ սրտով բեկեանները, կամքով տկարները: Միայն Աստուծոյ Սուրբ Հոգին է, որ հաւատքով կը յուսադրէ յուսահատները, վտանգներէ, փորձութիւններէ, ու ամէն տեսակի սատանայական հարուածներէ հեռու կը պահէ բոլոր իրեն ապաւինողները:

Տէր Նշան

THE BOOK OF EXODUS

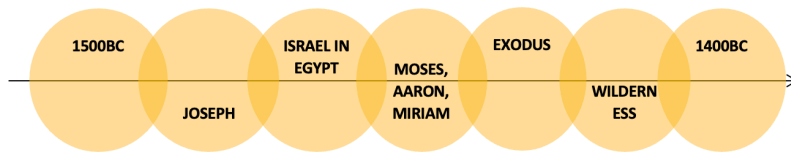
WRITTEN: PROBABLY 600-400BC
(USING STORIES FROM A MUCH EARLIER TIME)

WHAT YOU NEED TO KNOW:

Genesis end with the Israelites settling in Egypt under the Pharaoh, and Joseph as his second-in-command. However, Exodus begins with a different scene – a new Pharaoh and the Israelites being forced into slavery. Exodus tells of the Israelites' miraculous escape from their oppressors and their attempt to reach the Promised Land. However, a journey that should have taken a few days ended up taking 40 years, because of their disobedience to God. In Exodus we are also introduced to the Ten Commandments, as well as the Tent of the Lord's Presence (sometimes called the tabernacle), where Moses and the other priests could meet with God.

WHY READ T?

Exodus is all about God's power to rescue people. It's also about the relationship that God wants to have with his people. It's a key part of biblical history but, more than that, it teaches us about God's power to defend those who believe in him.



THE GOSPEL OF MARK

WRITTEN: AROUND AD70

WHAT YOU NEED TO KNOW:

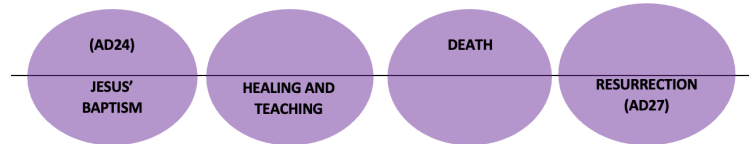
Mark is the second of the four Gospels in our Bible, but is thought to have been the first written. This book is a speedy race through the life of Jesus, starting with his baptism and focusing on his actions and deeds. Mark brings to life many of Jesus' miracles, healings and interactions with others. This book was written for non-Jews, so Mark takes care to explain Jewish customs. He also focuses on the incredible things Jesus did as proof of who he claimed to be.

WHY READ T?

Mark is short, concise and easy to read if you want to know all about the actions and life of Jesus. It's also a great Gospel to read because it was written specifically for non-Jews (which probably includes you). This book highlights that Jesus doesn't just want us to go through life following a bunch of rules but that it all comes down to loving God and loving others (Mark 12.28-31).

KEY CHARACTER:

Flip through the four Gospels and piece together who John the Baptist was and what he was trying to do. (He appears mainly in the first few chapters of each Gospel.)



ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԸ

Յիսուս իր յարութենէն ետք, բազմաթիւ անգամ երեւցաւ իր աշակերտներուն, իսկ վերջին անգամ ժամադրուեցաւ Գալիլիա լերան վրայ:

Անոնց ըսաւ.

- Ես երկինք կը բարձրանամ իմ Հօրս՝ Աստուծոյ մօտ, իսկ դուք գացէք բոլորին սորվեցուցէք այն բաները, որ ես ձեզի սորվեցուցի, զանոնք մկրտեցէք Հօր, Որդիին եւ Սուրբ Հոգիին անունով: Վստահ եղէք, ես Ձեզի հետ պիտի ըլլամ միշտ: Հիմա Երուսաղէմ գացէք, այնտեղ դուք պիտի ստանաք Սուրբ Հոգիին զօրութիւնը, ինչպէս որ խոստացած էի ձեր բոլորին:

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ

ԿԻՐԱԿԼՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑԻ ԱՇԱԿԵՐՏԻՆ ԳՐՔՈՅԿԸ





**Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԵՒ
Ս. ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ
ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԵՒ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ**

ՀԱՒԱՏԱՑԵԼՈՅ ՊԱՏԱՐԱԳ.

Հաւարացելոց Պատարագը Ս. Հաղորդութեան խորհուրդի կատարումն է ու բաշխումը:

Երախայից Պատարագի լրումին դպիրները կը սկսին երգել «Մարմին Տէրունական» երգը: Այն ատեն կը սկսի Հաւատացելոց Պատարագը՝ Ընծայի (Հացին ու Գինիին) վերաբերումով:

Մինչ քահանան Ս. Սեղանին առջեւ բազկատարած ցած ձայնով կը սկսի աղօթել սրբուելու եւ մաքրուելու համար իր մեղքերէն՝ արժանի ըլլալու համար Ս. Ընծան մատուցանելու, սարկաւազը խորանին աջակողմեան խորհրդանշոցէն կ'առնէ Ընծան եւ Սկիհը վեր բարձրացնելով՝ Ս. Սեղանին տետէն կը դառնայ ու հանդիսատրապէս կը բերէ Սեղանին առջեւ, ուր սաղմոս կ'արտասանեն ինք եւ քահանան, ապա կը յանձնէ սկիհը քահանային, որ իր կարգին Սկիհով կ'օրհնէ ժողովուրդը եւ կը դառնայ դէպի հորան:

Ս. Եկեղեցին կը հաւատայ, թէ Ընծայի վերաբերումէն ետք Քրիստոս աներեսութեամբ կը բազմի Ս. Սեղանին վրայ՝ հրեշտակներով շրջապատուած: Ուստի սարկաւազը կը թելադրէ հաւատացեալներուն, որ հաւատքով, սրբութեամբ եւ ուղիղ վարքով կանգնին Աստուծոյ Ս. Սեղանին առջեւ, որպէսզի արժանի ըլլան Տիրոջ ողորմութեան: Այս միջոցին քահանան դարձեալ կ'աղօթէ ծածկաբար եւ Հօր Աստուծմէ կը խնդրէ, որ ընդունի նուիրուող Ընծան, ու ճաշակողներուն համար ալ զայն պարգեւէ իբրեւ դեղ՝ մեղքերու թողութեան:

Կը հասնի Ողջոյնի պահը, որ Քրիստոսի աներեսութեամբ Սեղան իջնելուն եւ յայտնուելուն ատենն է: Սարկաւազը համբուրելով քահանային ձեռքն ու խորանը կը ստանայ ողջոյնը, կ'իջնէ հորանէն եւ կը յանձնէ դասին մէջ կանգնած աւագ եկեղեցականին, որ իր կարգին կը փոխանցէ ժողովուրդին եւ անոնք ալ՝ իրարու մէջ: Ողջոյն փոխանցողը կ'ըսէ, «Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ», իսկ ընդունողը կը պատասխանէ «Օրհնեալ է յայտնութիւնն Քրիստոսի»:

Ողջոյնին կը յաջորդէ Ընծաներու մատուցման պահը, երբ դպիրներ կ'երգեն «Սուրբ, Սուրբ» շարականը: Այդ միջոցին քահանան ծածուկ կ'աղօթէ, ապա Ընծային ծածկոցը վերցնելով, կ'առնէ հացը, վեր կը բարձրացնէ զայն ժողովուրդին աջին առջեւ ու բարձր ձայնով կը կրկնէ՝ Վերջին Ընթրիքի ժամանակ Յիսուսի արտասանած խօսքը. «Առէք, կերէք, այս է իմ մարմինս, որ ձեզի եւ շատերու համար կը բաշխուի որպէս քաւութիւն եւ մեղքերու թողութիւն»:

Այս միջոցին ժողովուրդը ոտքի կանգնած կ'ըլլայ եւ երկիւղածութեամբ կը խոնարհի ու կը խաչակնքէ, իսկ դպիրները կ'երգեն «Ամէն», որ կը նշանակէ եղիցի, թող ըլլայ:

Քահանան վեր կը բարձրացնէ նաեւ գինիին բաժակը՝ Սկիհը եւ կը շարունակէ կրկնել. «Ամենքդ խմեցէք ասկէ, այս է նոր ուխտի իմ արինս, որ ձեզի եւ շատերուն համար կը թափուի՝ որպէս քաւութիւն եւ մեղքերու թողութիւն»: Ասոր կը յաջորդէ «Հայր երկնաւոր», «Որդի Աստուծոյ», եւ «Հոգի Աստուծոյ» շարականները դպիրներու երգեցողութեամբ, մինչ այդ քահանան ծածուկ կ'աղօթէ, կը խնկարկէ եւ կ'օրհնէ Ընծան: Կ'աղօթէ բոլոր մարդկութեան բարօրութեան եւ առողջութեան համար:

Սուրբ Եկեղեցին կը հաւատայ եւ կ'ընդունի «Որդի Աստուծոյ» շարականին երգեցողութեան ընթացքին, պատարագի քահանային աղօթքէն ետք Ս. Հոգին կը ներգործէ մատուցող հացին ու գինիին եւ անոնք իրենց մէջ Քրիստոսի ներկայութիւնը ընդունելով, կը գոյափոխուին Անոր մարմնոյն եւ արեան: Հետեւաբար, Սուրբ Սեղանին վրայ նուիրուող Ընծան, զոհը կամ պատարագը Աստուծոյ Միածին Որդին Յիսուս Քրիստոսն է: Ուստի պատարագիչը Հօր Աստուծոյ ընծայուող «պատարագուող» Յիսուս Քրիստոսի անունովը համարձակութիւն կ'ունենայ իր եւ իր ժողովուրդին մեղքերուն համար թողութիւն խնդրելու եւ նաեւ այլ շնորհներ եւ: Դարձեալ ծածուկ աղօթքներ կ'արտասանէ աշխարհի խաղաղութեան, ննջեցեալներու եւ ապրողներու համար, ապա կ'երգուի Տէրունական աղօթքը:

Տէրունական աղօթքը երգելով հաւատացեալներ Աստուծոյ կը յայտնեն իրենց որդիական սէրը, հաւատարմութիւնն ու հրճուանքը, Չայն կը դաանին իբրեւ Երկնաւոր Հայր, Թագաւոր եւ Փրկիչ: Կը յայտնեն նաեւ իրենց հպատակութիւնը եւ քաղաքացիութիւնը Երկինքի Արքայութեան: Եւ առ այդ կը խնդրեն Տիրոջ ողորմութիւնն ու շնորհները եւ երկնքի թագաւորութեան տարածումը մարդոց սրտերէն ներս:

Պատարագը կը շարունակուի, քահանան ծածուկ աղօթքներով կը թաթխէ նշխարը գինիին մէջ, ապա կը դառնայ ժողովուրդին եւ կ'օրհնէ. վարագոյրը կը գոցուի, որմէ ետք, պատարագիչը կ'ամփոփուի, յատուկ աղօթքներով կը հաղորդուի: Վարագոյրը բացուելով ժողովուրդն ալ կը հաղորդուի:

Դարձեալ վարագոյրը կը գոցուի, մինչ այդ քահանան Սկիհը կը լուայ, կը պատրաստուի հորանէն վար իջնելու: Այդ միջոցին դպիրները կ'երգեն «Լցաք» եւ «Գոհանամք» շարականները: Այս երգերով հաւատացեալները շնորհակալութիւն կը յայտնեն Տիրոջ, որ կերակրեց զիրենք անմահական սեղանէն, բաշխելով Իր մարմինն ու արին իբրեւ փրկութիւն աշխարհի եւ կեանք՝ մեր անձերուն համար:

4. ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐՁԱԿՈՒՄ.

Դպիրներու գոհաբանական երգեցողութեան ընթացքին, քահանան ալ իր կարգին ծածկաբար կ'աղօթէ եւ գոհութիւն կը մատուցանէ Աստուծոյ: Ապա սաղաւարտը կը դնէ գլուխը, հողաթափները կը հագնի ու Աւետարանը ձեռքը կ'առնէ: Վարագոյրը կը բացուի. կը սկսի կարդալ օրհնութեան վերջին աղօթքները, ապա երկրպագելով եւ համբուրելով սուրբ Սեղանը, սարկաւագին առաջնորդութեամբ կ'իջնէ հորանէն: Բարձրաձայն աղօթք մը կ'արտասանէ, որմէ ետք կը կարդայ վերջին Աւետարանը, ապա Պահպանիչ աղօթքով իր օրհնութիւնը կու տայ ժողովուրդին: Դպիրները կ'երգեն «Օրհնեցից զՏէր» երգը, որմէ ետք քահանան կ'արձակէ ժողովուրդը՝ օրհնելով Ս. Խաչով կամ Աւետարանով:

Այս արձակման աղօթքէն ետք հաւատացեալներ երկիւղածութեամբ կը մօտենան ու կը համբուրեն պատարագիչին բռնած Ս. Աւետարանը եւ գոհունակ սրտով կը մեկնին:

Եկեղեցիէն դուրս ելլելու ատեն ժողովուրդին կը բաշխուի մաս (օրհնուած հաց), որ յիշատակ մնացած է առաջին դարերու սիրոյ ճաշի սեղանէն:

(Շարունակելի 3)

Տաթեւ Աւագ Քահանայ Միքայէլեան

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴՐԱՆՔ

Բոլորը խնամող Տէր, քու սուրբ երկիւղ պահապան դիր աչքերուս՝ որ այլեւս անատակ ու ցանկացող աչքով չնայիմ, եւ ականջներուս՝ որ հաճոյք չզգամ չար խօսքեր լսելէ, եւ բերանիս՝ որ ստութիւն չխօսիմ, եւ սրտիս՝ որ չարութիւն չխորհիմ, եւ ձեռքերուս՝ որ անիրաւութիւն չգործեմ, եւ ոտքերուս՝ որ անօրէնութեան ճամբաներէն չքալեմ. այլ ուղղէ՛ ասոնց շարժումը, որպէսզի միշտ քու պատուիրաններուդ համաձայն ըլլան՝ ամէն բանի մէջ: Եւ ողորմէ՛ քու արարածներուդ եւ ինծի՝ մեղքերու մէջ կորսուածիս:

ՍՈՒՐԲ ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ

ԱՌԱԿՍ ԶԻՆՉ ՑՈՒՑԱՆԷ...

ՃՆՃՂՈՒԿՆԵՐԸ ԵՒ ԱՐԱԳԻԸ

Ճնճղուկներու երամ մը արագիլին կը ներկայանայ եւ կ'աղաչէ.

- Թոյլ տուր մեզի քու բոյնին մէջ թխսենք եւ մեր ձագերը օժերէն պաշտպանէ: Արագիլը կ'ըսէ.

- Եթէ ձեր խնդրածը կատարեմ, զիս ինչպէս պիտի վարձատրէք:

Ճնճղուկները կը պատասխանեն.

- Կ'աղօթենք, որ ձեր ձագերը առողջ մեծնան, հեռու օդի վթասներէն եւ ձեր արդարութեան համար, դուք արժանի ըլլաք հանդերձեալ կեանքին:

Ասոր փոխարէն արագիլը տեղ կու տայ անոնց:

Կը պատահի, որ երբ ձագեր կը հանեն, օժը սողալով կու գայ անոնցմէ խլելու: Տառեղանը [արագիլ] նշմարելով օժը, կը հարուածէ եւ կը սպաննէ եւ բոյնի սահմաններուն մէջ շրջելով կը սպաննէ բոլոր օժերը, որ ձագերը փրկուին:

Այս առակը կը սորվեցնէ տկարներուն վշտակցիլ, որպէսզի իրաքանչիւրը կարենայ վայելել փրկութիւնը՝ համաձայն իրենց բարեգործութեան:

Մխիթար Գոշ

**WORDS OF COMFORT
THE SHEPHERD PSALM**

The Lord is my shepherd;
I have everything I need.
He lets me rest in fields of green grass
and leads me to quiet pools of fresh water.
He gives me new strength.
He guides me in the right paths,
as he has promised.
Even if I go through the deepest darkness,
I will not be afraid, Lord,
for you are with me.
Your shepherd's rod and staff protect me.

You prepare a banquet for me,
where all my enemies can see me;
you welcome me as an honored guest
and fill my cup to the brim.
I know that your goodness and love
will be with me all my life;
and your house will be my home as long as I live.

PSALM 23





ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ

Ինչ է Հոգին:

Հոգին աստուածաբանական լեզուով, բխում է Հօրմէն եւ փառակից Որդոյ: Հոգին կատարեալ Աստուած է Հօր եւ Որդոյ պէս:

Ինչ կը կոչուի աստուածային երեք անձերու միաւորութիւնը:

Ամենասուրբ Երրորդութիւն:

Երեք զատ-զատ անձեր ինչպէս կրնան մի ըլլալ:

Երեք անձինք միեւնոյն բնութիւնը ունին:

Աստուած անսկիզբն է եւ անեղ: Անսկիզբն կը նշանակէ սկիզբ կամ ծագում չունեցող, այսինքն ինքնագոյ. իսկ անեղ կը նշանակէ անստեղծ, այսինքն մէկու մը կողմէն չստեղծուած, չեղած:

Որդին ծագում կամ ծնունդ է Հօրմէն: Այս ծագումը կամ ծնունդը հասկնելու համար իբրեւ օրինակ կը տրուին լոյս եւ կրակ. ինչպէս որ լոյսէն լոյս կը ծնի կամ կը ծագի, եւ կրակէն ալ տաքութիւն, այսպէս ալ Որդին կը ծնի կամ կը ծագի Հօրմէն:

Շնորհալի Հայրապետը ինչ կ'ըսէ այս մասին:

Լոյս եւ կրակ թէեւ զատ-զատ «անձ»եր են, բայց միեւնոյն են «բնութեամբ». այսպէս ալ «լոյս Որդի» կը ծնի «լոյս Հօրմէն» եւ Որդոյն աստուածութեան կրակը կը ծագի Հօր աստուածութեան կրակէն. հետեաբար «այլ եւ այլ» չեն, այլ միեւնոյն բնութիւնը ունին:

Ինչ է Հոգին պաշտօնը:

Ինչպէս որ բացատրուած է Հաւատամքի մէջ, Հոգին է որ խօսած է Հին Ուխտի մէջ, Սուրբ Գիրքի (Օրէնք եւ Մարգարէք) մէջ, նոյն Հոգին է, որ Յորդանան իջաւ Յիսուս Քրիստոսի մկրտութեան ատեն, քարոզուեցաւ առաքեալներու բերնով եւ գրուածներով. նոյն Հոգին է, որ բնակեցաւ սուրբերու մէջ. այսինքն Պետրոսէն, Վերնատան մէջ, իջաւ առաքեալներուն վրայ:

Շնորհալի Հայրապետը ինչ կերպով կը բացատրէ Երրորդութեան երեք անձերուն պաշտօնը:

Հայրը ուզեց ստեղծել երեւելի եւ աներեւոյթ արարածները. Որդին անգուներէն գոյացուց զանոնք. Սուրբ Հոգին ալ իմաստութեամբ զարդարեց զանոնք:

Աւետարանի մէջ ինչպէս նկարագրուած է Հոգին:

Իբրեւ ներշնչում, Իմաստութիւն եւ Մխիթարութիւն: Զոր օրինակ, Կոյս Մարիամի յղացման պարագաներուն մէջ Սուրբ Հոգին է հովանաւորողը (Մտ 1 եւ Դկ 1): Յիսուս Քրիստոս Հոգիով է որ պիտի մկրտէ (Մր 1.8): Սուրբ Հոգին է, որ կը ներշնչէ եւ իմաստութիւն կու տայ խօսելու (Մր 13 եւ Դկ 12): Յիսուս Քրիստոսի իրաշարժութիւններուն մէջ ալ կը յայտնուի Հոգին (Մտ 12): Սուրբ Հոգին է Մխիթարիչը (Յն 14) եւ աններելի մեղք է հայիոյել Հոգոյն դէմ (Մտ 12, Մր 3, Դկ 12):

Առաքելական ժամանակներու մէջ Սուրբ Հոգոյն ներգործութիւնը կը յայտնուի մեծ արդիւնաւորութեամբ: Մասնաւորապէս ուշագրաւ են Գործք Առաքելոցի պատմութիւնները Սուրբ Հոգոյն ներգործութեան մասին:

Ինչ կը հետեւի Հոգին Սուրբի մասին այս բոլոր քուտածները:

Կը հետեւի թէ Սուրբ Հոգին, իբրեւ աստուածային կատարեալ անձնաւորութիւն, գործօն զօրութիւն մըն է քրիստոնէական կեանքի մէջ: Սէրը, Ճշմարտութիւնը, Իմաստութիւնը, Շնորհը կ'անձնաւորէ Ան. հաւատացեալները Աստուծոյ տաճար կը շինէ եւ հաւատացեալներու բազմութեամբ կը կազմակերպէ Եկեղեցին. վերջապէս կ'առաջնորդէ հաւատացեալները անոնց ողջ կեանքի ընթացքին, արդիւնագործելով անոնց պէս-պէս շնորհները, ի նպաստ Աստուծոյ թագաւորութեան հաստատութեան մարդոց մէջ եւ մշտնջենաւորման:

**ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ
ԲԱՐՔԷ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ**

ՏՕՆԱՅՈՅՑ - ՄԱՅԻՍ

Դշ. 1 Մայիս –	ԼԲ. օր Յինանց:
Եշ. 2 Մայիս –	ԼԳ. օր Յինանց:
Ուրբ. 3 Մայիս –	ԼԴ. օր Յինանց:
Շրթ. 4 Մայիս –	ԼԵ. օր Յինանց:
Կիր. 5 Մայիս –	ԼԶ. օր Յինանց:
Բշ. 6 Մայիս –	ԼԷ. օր Յինանց:
Գշ. 7 Մայիս –	ԼԸ. օր Յինանց:
Դշ. 8 Մայիս –	ԼԹ. օր Յինանց:
Եշ. 9 Մայիս –	Խ. օր Յինանց: ՏՕՆ ՀԱՄԱՐԱԶՄԱՆ ՏԵՄԵՆ ՄԵՐՈՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ:
Ուրբ. 10 Մայիս –	ԽԱ. օր Յինանց: Սկիզբն Պահոց:
Շրթ. 11 Մայիս –	ԽԲ. օր Յինանց:
Կիր. 12 Մայիս –	ԽԳ. օր Յինանց: ԵՐԿՐՈՐԴ ԵՄԱՐԿԱՅԱՐԴ:
Բշ. 13 Մայիս –	ԽԴ. օր Յինանց:
Գշ. 14 Մայիս –	ԽԵ. օր Յինանց:
Դշ. 15 Մայիս –	ԽԶ. օր Յինանց: Պահք:
Եշ. 16 Մայիս –	ԽԷ. օր Յինանց:
Ուրբ. 17 Մայիս –	ԽԸ. օր Յինանց: Պահք:
Շրթ. 18 Մայիս –	ԽԹ. օր Յինանց:
Կիր. 19 Մայիս –	Շ. օր Յինանց: ՏՕՆ ԳԱԼՍԵԱՆ ՀՈԳԻՈՅՆ ՄՐԲՈՅ: (ՊԵՆՏԵԿՈՍՏԷ՝ յիսներորդ օր ի Զատիկէն):
Բշ. 20 Մայիս –	Բ. օր Հոգեգալստեան:
Գշ. 21 Մայիս –	Գ. օր Հոգեգալստեան:
Դշ. 22 Մայիս –	Դ. օր Հոգեգալստեան:
Եշ. 23 Մայիս –	Ե. օր Հոգեգալստեան:
Ուրբ. 24 Մայիս –	Զ. օր Հոգեգալստեան:
Շրթ. 25 Մայիս –	Է. օր Հոգեգալստեան: Պահք:
Կիր. 26 Մայիս –	Ը. օր Հոգեգալստեան:
Բշ. 27 Մայիս –	Սրբոց Կուսանացն Հոփիսիւնանց:
Գշ. 28 Մայիս –	Սրբոց Կուսանացն Գայիանանց:
Դշ. 29 Մայիս –	Պահք:
Եշ. 30 Մայիս –	Տօն Սրբոց՝ Յոհաննու կարապետին, եւ Աթանասիոսի եպիսկոպոսին:
Ուրբ. 31 Մայիս –	Պահք:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉԻՆ ԿԱՆՈՆԸ

ՀԻՆ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԱԾՈՆԵՐ

ԵՐՐՈՐԴ ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ, ԵՆՈՒԱՅԻ ՕՐՈՎ

Եզեկիայի բարեկարգութիւնը եւ սրբազան գիրքերու վերաբերեալ իր ձեռնարկած աշխատանքները նախախնամական էին: Պատահական չէր, որ Աստուած զայն իր մահացու հիւանդութենէն վերականգնեց եւ յաւելեալ տասնըհինգ տարուան կեանք տուաւ (տե՛ս Դ. Թգ 20.1-7շ: Ես 29.1-8), որպէսզի Եզեկիա իր նախաձեռնած ծրագիրները աւարտին հասցնէ: Որովհետեւ, Եզեկիայէն անմիջապէս ետք Յուդայի գահը պիտի նստէր Մանասէ թագաւորը (Ք.Ա. 697-642), որ իր գահակալութեան 55 երկարատեւ տարիներուն կատաղօրէն պիտի հալածէր Եհովայապաշտութիւնը, այդ պաշտամունքէն հետք չձգելու մոլեգին ցանկութեամբ: Եւ եթէ Եզեկիայի օրով հաւաքուած ու պահուած չըլլային անոնք, ճակատագրական պիտի ըլլար անոնց կացութիւնը:

Մանասէին պիտի յաջորդէր իր որդին՝ Ամոն, բարեբախտաբար միայն երկու տարի (Ք.Ա. 642-640), որովհետեւ ան ալ պիտի հետեւէր իր հօր աստուածամարտ ընթացքին:

640 թուականին գահ պիտի բարձրանար Եոսիա (=Յովսիա), որ, ինչպէս քիչ ետք պիտի ներկայացնենք, կրօնական մեծագոյն բարեկարգութիւնը պիտի կատարէր Աստուծոյ Օրէնքի գիրքը հռչակելով իբրեւ տեսակ մը ազգային սահմանադրութիւն: Թերեւս այդ քայլին ընկերացաւ նաեւ սրբազան մատենաներուն վրայ կատարուած աշխատանք մը, ինչպիսին եղած էր նաեւ Եզեկիայի օրերուն: Բայց որեւէ յիշատակութիւն չունինք այդ կապակցութեամբ:

Ասիկա նոյնպէս նախախնամական էր: Որովհետեւ Եոսիայի մահուընէն (Ք.Ա. 609 թ.) հազիւ 11 տարիներ ետք, 598/7 թուականին, Երուսաղէմը պիտի պաշարուէր Նոր Բաբելոնեան կայսրութեան տիրակալին՝ Նաբոզոդոնոսորի կողմէ, եւ Յուդայի բնակիչներուն առաջին գերեվարութիւնը տեղի ունենար: Իսկ անկէ տասը տարի ետք, 587 թ., վերջ պիտի գտնէր Յուդայի թագաւորութիւնը, որուն վերջին թագաւորը՝ Սեդեկիա գերի պիտի տարուէր Բաբելոն: Երուսաղէմը պիտի կործանէր, տաճարը պիտի հրդեհուէր եւ ւաւերուէր, եւ Յուդայի բնակիչները երկրորդ անգամ ըլլալով զանգուածաբար գերի պիտի տարուէին Բաբելոն: Եւ ասիկա պատմութեան մէջ անջնջելիօրէն պիտի արձանագրուէր իբրեւ «Բաբելոնի գերութիւն»:

Եթէ մինչեւ այս թուականը Աստուածաշունչի սրբազան գիրքերը հաւաքուած եւ խնամքով պահուած չըլլային, անոնք դժուար թէ կարենային փրկուիլ: Յիշեալ վերիվայրումները եւ ւաւերումները ամէն ինչ պիտի աւելին տանէին իրենց հետ: Բայց բարեբախտաբար անոնք Եզեկիայի օրով արդէն համախմբուած էին եւ խնամքով վերստին հրատարակուած: Այնպէս որ, 587 թուականէն առաջ արդէն իսկ գոյութիւն ունէին եւ ապահով ձեռքերու մէջ կը գտնուէին թէ Օրէնքի հինգ գիրքերը, թէ անցեալ պատմութեան վերաբերող գիրքերը, եւ թէ մարգարէական գրականութեան մինչեւ այդ թուականը հասնող բաժինը. - Աբդիա (գործած՝ 855-840), Յովէլ (835-796), Յովսան (785-775), Ամոս (760-750), Օսէա (750-715), Եսայի (740-681), Միքա (740-700), Նահում (663-612), Սոփոնիա (640-621), Երեմիա (626-585), Ամբակում (612-589):

ԶԱՐԵՀ ԱՐՔ. ԱԶՆԱԿՈՐԵԱՆ
(ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼԻ 4)

PRAYER

O Lord our God, whose power is unsearchable and the glory incomprehensible, whose mercy is immeasurable and the compassion inexhaustible, do thou, according to thy abundant love of man, look down upon this thy people and upon this thy people and upon this holy temple and make abundant thy mercy and thy pity unto us and unto them that pray with us. For unto thee is fitting glory, dominion and honour, now and always and unto the ages of ages. Amen.

The Divine Liturgy of the Armenian Apostolic Church
[The Prayer of the First Antiphon]

THE BIG ISSUES AND WHAT THE BIBLE SAYS ABOUT THEM

BULLYING

Have you ever been told that you're not good enough, or that you don't look right or you're not smart enough? Maybe you have been physically pushed around. It hurts us and can really affect our confidence when we get treated this way. It makes us dread going to places where we know we will experience it. Sometimes the words people speak to us can be even more damaging and last with us longer than any physical abuse.

NOBODY DESERVES - TO BE BULLIED -

If you have ever experienced bullying or are currently experiencing it, we suggest that you speak to somebody you trust, like a parent, teacher or youth worker who can help you. The Psalms in the Bible describe the feeling of despair that comes from constant attack by enemies and might be helpful to read, particularly Psalm 13.

Maybe you are the one who has treated another person unkindly. The way we treat people is so important. The Bible has very practical tips on how we can encourage and build each other up, so that nobody has to feel bullied or belittled. It also has prayers and advice for those who are facing difficulties.

KEY BIBLE VERSES:
PROVERBS 18.21; EPHESIANS 4.29-32; 1 PETER 3.9; PSALM 13



Ազգային Առաջնորդարան
Armenian Prelacy of Canada
Prélature Arménienne du Canada



514-856-1200
prelacy@armenianprelacy.ca
www.armenianprelacy.ca



Խմբագիր՝ Հոգեշնորհ Տ. Յակոբ Վրդ. Եագուպեան
3401 Olivar Asselin Montréal, Québec H4J 1L5